

3.16. ANÀLISI I TRADUCCIÓ D'UN TEXT GREC

AUTOR DE LA FITXA: Marta Oller Guzmán

TITULACIÓ: Filologia Clàssica / Estudis Clàssics

DESCRIPCIÓ BREU DE L'ACTIVITAT

Es tracta d'una activitat avaluadora que consisteix a analitzar i traduir al català o espanyol un text grec de nivell mitjà.

COMPETÈNCIES QUE ES PODEN DESENVOLUPAR A PARTIR DE L'ACTIVITAT

Mitjançant aquesta activitat cerquem avaluar algunes de les competències específiques de la titulació de Filologia Clàssica, en concret les que fan referència a:

1. Traduir i interpretar textos grecs i llatins de dificultat mitjana-superior aplicant el mètode filològic.
2. Analitzar i aplicar els conceptes gramaticals, fonètics, morfològics, sintàctics i semàntics de les llengües clàssiques.

OBJECTIUS

Mitjançant aquesta activitat avaluadora cerquem que l'estudiant:

1. Conegui un vocabulari mínim i que assimili la morfologia i la sintaxi bàsiques de la llengua grega clàssica.
2. Apliqui els coneixements adquirits al llarg del curs en la traducció i l'anàlisi morfosintàctica i lèxica d'un text grec de nivell mitjà, no treballat prèviament a classe.

RESULTATS D'APRENENTATGE

L'estudiant assoleix les capacitats següents:

1. Identificar les dificultats amb què es troba a l'hora d'interpretar i traduir un text grec de nivell mitjà.
2. Millorar la seva competència en la traducció i l'anàlisi crítica de les fonts escrites gregues.

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT. CONTINGUTS QUE S'HI TREBALLEN

L'activitat avaluadora que es proposa [annex 1] consisteix a: 1) fer la traducció al català de sis passatges en grec àtic procedents de l'obra *L'apologia de Sòcrates*, de Plató, i 2) analitzar-ne morfosintàcticament algunes paraules o fragments assenyalats. D'aquests passatges, quatre ja han estat treballats a classe prèviament, de manera que els estudiants han de fer-ne la traducció i, si s'escau, l'anàlisi sense l'ajuda del diccionari. Els altres dos, més extensos, són passatges que no han estat vistos a classe i, per això, els estudiants poden fer ús del diccionari a l'hora d'analitzar-los i traduir-los.

Per a la puntuació d'aquesta activitat atorguem un màxim de quatre punts a la primera part, la que anomenem «Text vist», i un màxim de sis a la segona, la de «Text no vist». Amb aquesta puntuació pretenem, d'una banda, avaluar el grau d'aprofitament del treball fet a les classes tant pel que fa a l'aprenentatge d'un vocabulari mínim com a la identificació de la morfologia i la sintaxi bàsiques de la llengua grega clàssica, i, de l'altra, avaluar la capacitat de l'estudiant d'enfrontar-se amb la traducció i l'anàlisi d'un text no treballat prèviament amb el professor, aplicant els coneixements adquirits al llarg del curs. Com que entenem que aquesta segona part exigeix una competència més gran, li atorguem un percentatge més alt de la qualificació final, normalment el 60%.

L'avaluació d'una traducció sempre és difícil; per això, nosaltres som partidaris de fer un model de correcció i de puntuació que serveixi de guia a l'hora de corregir i facilitar, en la mesura que sigui possible, l'objectivitat. Així doncs, com es pot veure en el model proposat [annex 2], fem una traducció ideal i la puntuem tenint en compte els diferents graus de dificultat de les estructures i dels mots que conté el passatge triat. Considerem molt important que el corrector puntuï els encerts parcials, ja que també són orientadors del nivell de coneixement assolit per l'estudiant. D'aquesta manera, per exemple, es pot donar el cas que un estudiant reconegui i tradueixi perfectament tots els participis, però s'equivoqui reiteradament en la identificació i la traducció de la construcció personal de l'infinitiu. Aquesta constatació dona un punt de partida per continuar treballant tant a l'estudiant, que pren consciència del que domina i d'allò en què «falla», com al professor, que pot reorientar les seves classes segons les necessitats dels estudiants o bé proporcionar-los exercicis o explicacions complementaris que els facilitin la superació de les dificultats amb què es troben a l'hora de traduir i interpretar un text grec.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

A l'hora d'avaluar aquesta activitat es tenen en compte els ítems següents:

1. La traducció correcta dels passatges seleccionats amb adequació de la llengua catalana o espanyola al registre lingüístic original.
2. Els encerts parcials en la traducció.
3. La coherència global de la traducció.
4. La precisió i la compleció en l'anàlisi morfosintàctica d'aquelles paraules assenyalades amb negreta.

5. La identificació d'aquelles estructures sintàctiques més freqüents en textos grecs clàssics de dificultat mitjana.
6. El domini d'un vocabulari mínim (d'unes 1.500 paraules) d'ús habitual en textos grecs clàssics.

Nivells d'assoliment de les competències (aplicable tant en el text vist com en el text no vist)

Valoració	Alt (EXCEL·LENT - MH)	Mitjà (NOTABLE)	Baix (APROVAT)	Insuficient (SUSPENS)
Traduir i interpretar textos grecs de dificultat mitjana-superior aplicant el mètode filològic	L'estudiant és capaç de traduir un text grec de nivell mitjà adequant correctament aquells girs propis de la llengua grega al registre del català o de l'espanyol que el text original exigeixi. Per exemple, una expressió col·loquial del tipus βάλλ' εἰς κόρακας la tradueix correctament amb un gir del tipus «vés a pastar!».	L'estudiant és capaç de traduir un text grec de nivell mitjà, però no té recursos en català o espanyol per traduir en el registre adequat aquells girs propis de la llengua grega. Per exemple, una expressió col·loquial del tipus βάλλ' εἰς κόρακας la tradueix literalment «llença't als corbs!».	L'estudiant és capaç de traduir un text grec de nivell mitjà, però en fa una traducció amb molts errors d'interpretació i d'adaptació a la llengua de rebuda, català o espanyol. Per exemple, una expressió col·loquial del tipus βάλλ' εἰς κόρακας la tradueix amb errors «ell es llença als corbs».	L'estudiant no és capaç de traduir un text grec de nivell mitjà de manera que sigui comprensible en la llengua de rebuda, català o espanyol. Per exemple, una expressió col·loquial del tipus βάλλ' εἰς κόρακας la tradueix amb llacunes «— als corbs».
Analitzar i aplicar els conceptes gramaticals, fonètics, morfològics, sintàctics i semàntics de la llengua grega	L'estudiant coneix totes les estructures morfosintàctiques i lèxic bàsics de la llengua grega i aplica els seus coneixements a l'hora de traduir un text nou. Per exemple, identifica la forma ἔλυσσά com un verb en 1a pers. sing. de l'aor. ind. actiu del verb λύω i la tradueix correctament «jo vaig deslligar».	L'estudiant és capaç d'identificar bona part de les estructures morfosintàctiques i lèxic bàsics de la llengua grega, però li costa aplicar els seus coneixements a l'hora de traduir un text nou. Per exemple, identifica la forma ἔλυσσά com un verb en 1a pers. sing. de l'aor. ind. actiu del verb λύω, però la tradueix incorrectament «jo deslligava».	L'estudiant és capaç d'identificar algunes estructures morfosintàctiques i coneix un mínim del lèxic bàsic de la llengua grega, però es confon sovint a l'hora de traduir. Per exemple, identifica la forma ἔλυσσά com un verb en aor. ind. actiu del verb λύω, però es confon de persona i no la tradueix en el temps que correspon: «ell deslliga».	L'estudiant és capaç d'identificar molt poques estructures morfosintàctiques i desconeix bona part del lèxic del text grec, de manera que confon categories gramaticals, morfemes nominals i verbals, etc., i la traducció resultant no té res a veure amb l'original. Per exemple, confon la forma verbal ἔλυσσά amb un substantiu femení en nom. sing. i no sap com traduir-la.

ANNEX 1

Llengua i literatura gregues II
NOM:

Dimarts, 17 de juny de 2008
UAB

1a part (text vist, sense diccionari)

1. Tradueix aquests passatges i analitza morfosintàcticament les paraules en negreta (x 4):

- 1.1. τοῦτο ὑμῶν δέομαι καὶ παρίεμαι· ἐὰν διὰ τῶν αὐτῶν λόγων ἀκούητέ μου **ἀπολογουμένου** δι' ὥνπερ εἴωθα λέγειν καὶ ἐν ἀγορᾷ ἐπὶ τῶν τραπεζῶν, ἵνα ὑμῶν πολλοὶ ἀκηκόασι, καὶ ἄλλοιθι, μήτε θαυμάζειν μήτε θορυβεῖν τούτου ἕνεκα.
 - 1.2. (Χαιρεφῶν) καὶ δὴ ποτε καὶ εἰς Δελφοὺς ἐλθὼν ἐτόλμησε τοῦτο μαντεύσασθαι... ἦρετο γὰρ δὴ εἴ τις ἐμοῦ εἴη **σοφώτερος**. ἀνείλεν οὖν ἡ Πυθία μηδένα σοφώτερον εἶναι. καὶ τούτων πέρι ὁ ἀδελφὸς ὑμῖν αὐτοῦ οὐτοσὶ μαρτυρήσει, ἐπειδὴ ἐκεῖνος τετελεύτηκεν.
 - 1.3. ἔγνων οὖν αὖ καὶ περὶ τῶν ποιητῶν ἐν ὀλίγῳ τοῦτο, ὅτι οὐ σοφίᾳ ποιοῖεν ἃ ποιοῖεν, ἀλλὰ φύσει τινὶ καὶ ἐνθουσιάζοντες ὥσπερ οἱ θεομάντεις καὶ οἱ χρησμοφδοί· καὶ γὰρ οὔτοι λέγουσι μὲν πολλὰ καὶ καλὰ, **ἴσασι** δὲ οὐδὲν ὧν λέγουσι.
 - 1.4. Πρὸς δὲ τούτοις οἱ νέοι μοι ἐπακολουθοῦντες, οἷς μάλιστα σχολή ἐστιν, οἱ τῶν πλουσιωτάτων, αὐτόματοι, χαίρουσιν ἀκούοντες ἐξεταζομένων τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτοὶ πολλάκις **ἐμὲ** μιμοῦνται, εἴτα ἐπιχειροῦσιν ἄλλους ἐξετάζειν.
-

2a part (text no vist, amb diccionari)

1. Tradueix aquest passatge (x 2) i analitza'l morfosintàcticament (x 2):

Sòcrates explica per què no s'ha dedicat mai a la vida pública

ἴσως ἂν οὖν δόξειεν ἄτοπον εἶναι, ὅτι δὴ ἐγὼ ἰδίᾳ μὲν ταῦτα συμβουλεύω περιῶν καὶ πολυπραγμονῶ, δημοσίᾳ δὲ οὐ τολμῶ ἀναβαίνων εἰς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον συμβουλεύειν τῇ πόλει. τούτου δὲ αἰτίον ἐστὶν ὃ ὑμεῖς ἐμοῦ πολλάκις ἀκηκόατε πολλαχοῦ λέγοντος, ὅτι μοι θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον γίγνεται, ὃ δὴ καὶ ἐν τῇ γραφῇ ἐπικωμωδῶν Μέλητος ἐγράψατο.

2. Tradueix aquest passatge (x 2):

Sòcrates explica per què hi ha gent a qui agrada acompanyar-lo

ἀλλὰ διὰ τί δὴ ποτε μετ' ἐμοῦ χαίρουσι τινες πολὺν χρόνον διατρίβοντες; ἀκηκόατε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐγὼ εἶπον· ὅτι ἀκούοντες χαίρουσιν ἐξεταζομένοις τοῖς οἰομένοις μὲν εἶναι σοφοῖς, οὗσι δ' οὐ. ἔστι γὰρ οὐκ ἀηδὲς.

ANNEX 2

Model de correcció: 1a part (text vist, sense diccionari)

1.1. Us demano i us suplico això [x 0,1]: (que), si em sentiu defensar-me amb les mateixes paraules [x 0,2] amb què jo solia parlar no solament a l'àgora, entre els canviadors [x 0,1], on molts de vosaltres m'heu escoltat [x 0,1], sinó també en altres llocs [x 0,1], no us sorpreneu ni feu cridòria per això [x 0,2].

ἀπολογούμενου: genitiu singular masculí, participi de present mitjà que fa funció de predicatiu del genitiu μοῦ, complement de règim verbal del verb ἀκούετε [x 0,2].

1.2. (Querefont) en una ocasió, havent-se adreçat a Delfos [x 0,1], va gosar preguntar a l'oracle el següent [x 0,1]: [...] en efecte, va preguntar si algú era més savi que jo [x 0,2]. Certament la Pítia va respondre que ningú no era més savi [x 0,2]. I sobre aquests fets el seu germà, aquí present, us en donarà testimoni [x 0,1], ja que aquell és mort [x 0,1].

σοφώτερος: nominatiu singular masculí de l'adjectiu en grau comparatiu de superioritat de σοφός, que fa funció d'atribut del verb εἶη [x 0,2].

1.3. Aviat, doncs, també pel que fa als poetes em vaig adonar d'això [x 0,2]: que fan el que fan no pas per saviesa [x 0,2], sinó per una certa naturalesa i presos per una inspiració divina com els endevins i els profetes [x 0,2]. Certament, aquests diuen moltes coses belles [x 0,1], però no saben res del que diuen [x 0,1].

ἴσασιν: 3a persona del plural del pretèrit perfet actiu amb valor de present del verb οἶδα, que fa funció de verb principal de l'oració [x 0,2].

1.4. A més d'aquestes coses, els joves que disposen de més temps lliure [x 0,2], els fills dels homes més rics [x 0,1], tot seguint-me per voluntat pròpia [x 0,1], es complauen escoltant els homes que són interrogats [x 0,2] i ells mateixos sovint m'imiten [x 0,1] i aleshores intenten interrogar-ne d'altres [x 0,1].

ἐμέ: pronom personal de 1a persona en acusatiu singular, que fa funció de complement directe del verb μιμῶνται [x 0,2].

Model de correcció: 2a part (text no vist, amb diccionari)

2.1. Traducció: tal vegada, pot semblar que és estrany [x 0,2] que jo, en privat, aconselli aquestes coses [x 0,2] tot anant d'un lloc a un altre i em posi allà on no em demanen [x 0,2], mentre que, en públic, no gosi aconsellar-les a la ciutat [x 0,3], tot pujant a la tribuna de la vostra assemblea [x 0,3]. La causa d'això és [x 0,1] allò que vosaltres m'heu sentit a dir molt sovint a molts llocs [x 0,2], que en mi s'esdevé quelcom de diví i de genial [x 0,2], cosa que també va escriure Meletos en la seva acusació [x 0,2] fent-ne mofa [x 0,1].

+ Anàlisi morfològica [x 1]

+ Anàlisi sintàctica [x 1]

2.2. Però per què, doncs, alguns es diverteixen passant molt de temps amb mi [x 0,6]? Ja ho heu sentit, atenesos [x 0,2], us he dit tota la veritat [x 0,3]. Perquè es diverteixen escoltant ser interrogats els que creuen ser savis [x 0,6], però no ho són [x 0,2]. Això no és, en efecte, desagradable [x 0,1].